

Handläggare
Johanna Lidman-Strauss
Telefon: 08-50825262
Anna Forsström
Telefon: 08-50825085

Till
Socialnämnden
2025-01-21

Öppenvård barn 0-12 år

Socialtjänstinspektörernas kvalitetsgranskning

Förvaltningens förslag till beslut

1. Socialnämnden godkänner socialtjänstinspektörernas rapport.
2. Socialnämnden överlämnar rapporten till berörda stadsdelsnämnder.
3. Socialnämnden överlämnar rapporten till övriga stadsdelsnämnder för kännedom.

Sammanfattning

Granskningen avser öppenvårdsinsatser gällande barn 0-12 år vid stadsdelsförvaltningarna Hässelby-Vällingby, Kungsholmen och Skarpnäck. Sammanlagt omfattades 36 insatsärenden.

Utifrån ett likställighetsperspektiv skilde det sig inte nämnvärt mellan stadsdelsförvaltningarna i vad brukarna kan få för slags stöd. Vid de granskade enheterna framkom flera bra arbetssätt som ökar tillgängligheten för brukarna.

Samtliga granskade enheter beskrev att insatser alltid utgår från barnets behov och ett barnperspektiv. För att utveckla detta till ett tydligare barnrättsperspektiv är det viktigt att fortsätta arbeta med barns delaktighet. Barnets röst behöver i högre utsträckning framträda i genomförandeplan, uppföljning och utvärdering av insatsens utfall.

Förvaltningen föreslår att socialnämnden godkänner denna kvalitetsgranskning.

Bakgrund

Det aktuella granskningstemat valdes för att komplettera tidigare genomförda kvalitetsgranskningar av förhandsbedömningar och barnavårdsutredningar i syfte att följa barnets resa i socialtjänsten.¹ Granskningsarbetet planeras utifrån en granskningsmodell som dels

¹ Socialförvaltningen (2024) Förhandsbedömningar Barn 0-12 år - Socialtjänstinspektörernas kvalitetsgranskning
Socialförvaltningen (2022) Handläggning av barnärenden 0-12 år - Socialtjänstinspektörernas kvalitetsgranskning

bygger på lagstiftningens bestämmelser om god kvalitet inom socialtjänsten och dels på de kvalitetsområden som 2010 utformats av Socialstyrelsen och Sveriges Kommuner och Regioner (SKR):

- Trygghet och säkerhet
- Självbestämmande och integritet
- Tillgänglighet
- Helhetssyn och samordning
- Kunskapsbaserad verksamhet
- Effektivitet

Ärendet

Nedan följer en analys av granskningsresultatet utifrån de kvalitetsområden SKR och Socialstyrelsen tagit fram samt en jämställdhetsanalys.

Trygghet och säkerhet

Utifrån ett likställighetsperspektiv skilde det sig inte nämnvärt vad brukarna kan få för slags stöd vid de granskade stadsdelsförvaltningarna, insatserna var i stort likvärdiga med undantag för tillgången till praktiskt stöd. Vidare behövde en majoritet av familjerna i de granskade ärendena inte vänta längre än några veckor innan insatsen sattes igång.

Journalerna var vid alla stadsdelsförvaltningar generellt sett utformade med respekt för den enskildes situation och integritet. Journalföringens omfattning och tydlighet varierade dock i det granskade materialet, ibland var journalerna så summariska att det blev svårt att följa ärendets utveckling. Framför allt vad gäller de tillfällen då barn medverkade var det som regel svårt att utläsa vad barnet tillfrågats om, barnets inställning eller hur barnets uppgifter getts inflytande i ärendet framåt. Vid flera dialogmöten lyfte medarbetare att det finns en osäkerhet kring vad en behandlare ska och får dokumentera samt om behandlaren ska formulera en bedömning i ärendet eller inte. Utifrån ovanstående tyder granskningen på ett behov av att förankra rutiner och, inför eventuella förändringar med anledning av en ny Socialtjänstlag, att klargöra vad som gäller framåt avseende dokumentation.

Självbestämmande och integritet

Samtliga enheter beskrev i dialogmötena att insatser alltid utgår från barnets behov och ett barnperspektiv. För att utveckla detta till ett tydligare barnrättsperspektiv är det viktigt att fortsätta arbeta med barns delaktighet. Barnets röst behöver i högre utsträckning framträda i genomförandeplan, uppföljning och utvärdering av insatsens utfall.

Helhetssyn och samordning

Vid samtliga enheter fanns arbetssätt som stärker helhetssyn och samordning i insatserna. Hässelby-Vällingbys och Kungsholmens rutin för tjänstemannamöte/dragningsmöte möjliggjorde gemensam planering och prioritering för att kunna ge ett gemensamt budskap till familjen vid uppstartsmötet, vilket i sin tur bidrog till tydligare förutsättningar för behandlaren att under insatsen gå vidare utifrån oron för barnet. Skarpnäcks rutin för konsultationstid tycks ha samma effekt. Dessa arbetssätt kan kompensera för de tendenser som framkom i granskningen att uppgifter om våld tonades ned under processens gång, vilket sannolikt syftade till att stärka föräldrarnas mottaglighet. Skarpnäcks verktyg Stafettpinnen syntes också vara ett arbetssätt som stärkte den röda tråden i ärendet på så sätt att oron för barnet följer med från utredarsidan till behandlarsidan.

Kunskapsbaserad verksamhet

På samtliga enheter i förevarande granskning fanns löpande systematiskt kvalitetsarbete på olika nivåer i verksamheten, genom strukturerad uppföljning och verksamhetsutveckling. Ett potentiellt utvecklingsområde skulle kunna vara ett särskilt fokus på att följa upp barns synpunkter gällande såväl arbetssätt som insatsens utfall, både i individärenden och på aggregerad nivå. Gemensamt för samtliga enheter var vidare en generellt hög utbildningsnivå hos medarbetarna med kompetens att erbjuda insatser till barn utifrån olika åldrar och behov.

Tillgänglighet

Vid de granskade enheterna framkom flera bra arbetssätt för att öka tillgängligheten för brukarna. Kungsholmens broschyrer riktade till föräldrar respektive barn, med information om familjebehandling, är ett tydligt och lättbegripligt sätt att tillgängliggöra verksamheten. Ett annat exempel, från Skarpnäck, är det familjeorienterade boendestödet som säkerställer att den enskilde får hjälp utifrån sina förutsättningar. Avslutningsvis är Hässelby-Vällingbys språk- och kulturkompetens en viktig pusselbit i att tillgängliggöra socialtjänsten för hela målgruppen.

I förslaget till ny Socialtjänstlag betonas behovet av flexibla arbetssätt och sänkta trösklar för att socialtjänsten ska bli mer tillgänglig. Ett utvecklingsområde utifrån detta skulle kunna vara utökade mottagningstider då de begränsade mötestider utanför kontorstid som idag kan erbjudas familjerna, enligt granskningen, inneburit att föräldrar avbrutit insatsen. Även vad gäller praktiskt stöd, såsom Skarpnäcks familjeorienterade boendestöd, är tillgången inte likställd mellan olika stadsdelsförvaltningar. Tillgången till stöd utifrån brukarnas egna förutsättningar är en

viktig tillgänglighetsfråga eftersom det rimligtvis är svårt att tillgodogöra sig behandlingsinriktade insatser innan de mest basala behoven är tillgodosedda.

Effektivitet

Insatsen blev i det granskade materialet som regel mindre intensiv än vad som bestämts, vilket även skedde i ärenden med högre oro till exempel rörande våld mot barnet. I samtal med enheterna framkom även att behandlaren sällan tar del av barnets utredning och att det kan finnas en skillnad mellan utredarens och behandlaren bedömning kring hur allvarlig situationen är. Det är därför viktigt med lokala rutiner hos stadsdelsförvaltningarna kring mandat kopplat till intensitet i insatser till familjer där det finns hög oro.

I det granskade materialet förekom det att insatsen avbröts i förtid och det var ofta svårt att utläsa behandlaren bedömning kring detta. Mot bakgrund av att många barns ärenden återaktualiseras finns ett tydligt behov av att nästkommande utredare och behandlare lätt kan sätta sig in i var och hur det förra ärendet avslutades och att denna kunskap finns med som grund i det nya ärendets bedömningar. Granskningen visar att det finns behov av en stadsövergripande rutin för en typ av avslutsrapport/slutanteckning, där behandlaren kortfattat sammanfattar hur långt insatsen nådde och framförallt gör en bedömning av ärendet i samband med avslut. En sådan avslutande anteckning rekommenderas i Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd.²

Jämställdhetsanalys

Resultaten på samtliga granskningsfrågor har analyserats uppdelat på kön för att på så sätt kunna hitta eventuella omotiverade skillnader mellan handläggningen av flickors respektive pojkars ärenden. Med utgångspunkt i ett så litet urval går det inte att dra några egentliga slutsatser kring eventuella skillnader mellan könen, inga sådana skillnader framkom heller i materialet.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för strategi och utveckling. Förvaltningsgruppen har behandlat ärendet den 15 januari 2025. Funktionshinderrådet har haft möjlighet att behandla ärendet den 16 januari 2025.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen föreslår att socialnämnden godkänner socialtjänstinspektörernas kvalitetsgranskning avseende öppenvård till barn 0-12 år vid stadsdelsförvaltningarna Hässelby-Vällingby,

Kungsholmen och Skarpnäck. Vidare att rapporten överlämnas till berörda och övriga stadsdelsnämnder.

Veronica Wolgast Carstorp
Socialdirektör
Socialförvaltningen

Lina Blombergsson
Avdelningschef
Socialförvaltningen

Bilaga

1. Öppenvård barn 0-12 år. Socialtjänstinspektörernas kvalitetsgranskning

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Veronica Wolgast Carstorp, Socialdirektör	2025-01-12
Lina Blombergsson, Avdelningschef	2025-01-11